

dr hab. Michał Balcerzak, prof. US

dr Ewa Michałkiewicz-Kądziela

Orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Szypuła i inni przeciwko Polsce – uznawanie związków par jedнопłciowych

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Trybunał) dnia 27 lutego 2025 roku wydał orzeczenie w sprawie Szypuła i inni przeciwko Polsce (skarga nr 78030/14; rozpoznana łącznie ze sprawą Urbanik i Alonso Rodriguez przeciwko Polsce nr skargi 23669/16) w przedmiocie prawnego uznawania związków par jedнопłciowych. Skarżący zarzucili Polsce naruszenie art. 8, 12 i 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC)¹ poprzez odmowę wydania skarżącym zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie związku małżeńskiego za granicą. Odmowa wydania takiego dokumentu nastąpiła w momencie, kiedy skarżący ujawnili przed urzędnikami stanu cywilnego płeć drugiego z małżonków. Negatywne rozpatrzenie wniosku uzasadnione zostało naruszeniem przepisów prawa polskiego, na mocy których małżeństwo zawrzeć mogą jedynie osoby przeciwnej płci. Brak dokumentu stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie związku małżeńskiego, uniemożliwił ostatecznie skarżącym zawarcie związku małżeńskiego w Hiszpanii, gdzie prawnie dopuszczalne jest wstępowanie w związek małżeński osób tej samej płci. Skarżący zaznaczyli, że jednocześnie państwo polskie nie zapewnia im żadnej innej alternatywnej formy uznania ich relacji w kraju.

Rząd złożył sprzeciw, argumentując, że skarżący nie ponieśli żadnej znaczącej szkody, ponieważ w dalszym ciągu kontynuowali swoją relację, a zatem nie wykazano szkody, która miałaby powstać w związku z decyzjami podmiotów krajowych. Wnioskodawcy zakwestionowali argumenty rządu, wskazując, że odmówiono im ochrony prawnej przysługującej parom heteroseksualnym żyjącym w długoletnim i stabilnym związku.

¹ Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284.

Po rozpoznaniu sprawy Trybunał uznał, że z art. 8 EKPC wynika pozytywny obowiązek dla państwa sygnatariuszy Konwencji do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom osób tej samej płci odpowiednie uznanie i ochronę ich związku². Dodatkowo zaznaczył, że państwo polskie nie zapewniając skarżącym tych ram stworzyło swoistego rodzaju próżnię prawną dla par tej samej płci i nie zapewniło im realizacji ich podstawowych potrzeb. Jednocześnie Trybunał wskazał, że żadna z przesłanek interesu publicznego, które zostały przedstawione przez rząd nie przeważała nad interesem skarżących w zakresie ich prawa do uznania i ochrony prawnej ich związków. A zatem doszło do naruszenia art. 8 EKPC.

Na kanwie tych rozważań Trybunał zaznaczył, że co prawda państwo dysponuje szerszym marginesem swobody w zakresie regulowania statusu par jedнопłciowych, jednakże ma także obowiązek zapewnienia parom tej samej płci odpowiedniego uznania i ochrony ich związków w kraju (biorąc pod uwagę społeczne i kulturowe uwarunkowania). W rozstrzygnięciu tym Trybunał powołał się na tezy wyrażone w dwóch poprzednich rozstrzygnięciach spraw przeciwko Polsce: Przybyszewska (skarga nr 11454/17)³ oraz Formela i inni (skarga nr 58828/12)⁴. Warto zauważyć, że zgodnie z tymi orzeczeniami państwo spełnia swój obowiązek w momencie, kiedy partnerzy tej samej płci są w stanie regulować podstawowe aspekty swojego życia jako oficjalnie uznana para, np. kwestie związane z własnością, opodatkowaniem i dziedziczeniem, czy ubezpieczeniem społecznym i zdrowotnym.

Nadmienić wypada, że wszystkie trzy orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oczekują na ich wykonanie przez Polskę. W tym celu przygotowany został rządowy projekt ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich⁵, który uregulować ma zasady zawierania i ustania rejestrowanego związku partnerskiego, prawa i obowiązki osób pozostających w rejestrowanych związkach partnerskich i stosunki majątkowe między nimi. Zanim kwestia ta zostanie rozwiązana prawnie, póki co pełnomocnicy stron mogą wykorzystywać zapadłe wyroki w celu poparcia żądań w sprawach dotyczących wydania dokumentu stwierdzającego brak okoliczności wyłączających

² Zob. wyrok ETPC z dnia 17 stycznia 2023 r. w sprawie Fedotova i inni przeciwko Rosji, skarga nr 40792/10, §§ 152-65 i 178.

³ Zob. wyrok ETPC z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie Przybyszewski i inni przeciwko Polsce, skarga nr 11454/17.

⁴ Zob. wyrok ETPC z dnia 19 września 2024 r. w sprawie Formela i inni przeciwko Polsce, skarga nr 58828/12.

⁵ Zob. rządowy projekt ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich (UD87).

zawarcie związku małżeńskiego jedнопłciowego lub też dokonania transkrypcji zagranicznego aktu
małżeństwa osób tej samej płci.